

Jaarstukken 2020

13-07-2021

Inzet overschot Rijksbijdrage bijstandsverlening

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid rondom de uitkeringen en de loonkostensubsidie en voor de uitvoering hiervan. De financieringssystematiek sluit hierbij aan. De budgetten worden vooraf door het Rijk verdeeld over de gemeenten. Dit geeft gemeenten een prikkel om zoveel mogelijk mensen uit een uitkering te houden en aan het werk te helpen en houden.

Al enige jaren melden wij bij de jaarrekening dat er een overschot is op dit programma. De Rijksbijdrage die wij ontvangen (BUIG-uitkering) blijkt jaarlijks hoger dan de uitgaven die wij doen voor bijstandsverlening. Belangrijke oorzaak van de lagere uitgaven voor bijstand is de inzet die wij doen om onze cliënten snel weer aan het werk te krijgen. De kosten voor bijzondere bijstand zien we de afgelopen jaren wel snel toenemen. Dit als gevolg van meer mogelijkheden tot het ontvangen van bijzondere bijstand en als gevolg van meer verstrekkingen (meer bekendheid regelingen).

Het structurele voordeel heeft ertoe geleid dat bij de vaststelling van de begroting 2020 een verlaging van de bijstandsuitgaven van € 700.000 per jaar is opgenomen. Desondanks is er ook dit jaar weer een overschot van ruim € 5 ton op dit programma. Oorzaak hiervan is de verhoging van de BUIG-uitkering, deze is in 2020 met bijna € 8 ton verhoogd. Als gevolg van de coronacrisis heeft het Rijk op het gebied van inkomen veel compensatiemaatregelen ingezet. Dat zorgt ervoor dat het aantal bijstandsccliënten nog niet explosief is gestegen. Het risico dat dit de komende jaren wel gaat gebeuren is natuurlijk aanzienlijk groter geworden (zie risicoparagraaf).

In de kadernota en begroting zullen we op basis van de laatste ontwikkelingen inschattingen maken wat hiervan de financiële gevolgen zijn.

Nieuwe ontwikkelingen Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz)

Vanaf 1 januari 2020 heeft het Rijk de middelen voor Bbz-uitkeringen levensonderhoud van gevestigde zelfstandigen toegevoegd aan de middelen van de P-wet, de Gebundelde uitkering P-wet, IOAW, IOAZ en Bbz (levensonderhoud zelfstandigen). De aanpassingen hebben onder andere te maken met:

- Een vernieuwing van de financieringssystematiek;
- De beperking van de toegang tot de Bbz-regeling voor oudere zelfstandigen met een niet-levensvatbaar bedrijf;
- Een vereenvoudiging en uniformering van het Bbz.

Omdat gemeenten vanaf 1 januari 2020 volledig financieel verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, inclusief de terugvordering, is de terugvorderingsverplichting voor het college omgezet in een terugvorderingsbevoegdheid. Het college maakt vanaf 2020 gebruik van deze bevoegdheid op basis van de nieuwe beleidsregels terugvordering Bbz. Er is sprake geweest van een budgettair neutrale wijziging.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Het tegengaan van armoede

Wat wilden we bereiken?	
Subdoelen	
1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek	
1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van	
1.3 - Ondersteuning bij het voorkomen en oplossen van schulden	
1.4 - We garanderen iedereen die het nodig heeft tijdig een bestaansminimum	

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek	
1.1.1 - Stimuleren van het gebruik van de participatieregeling door actieve voorlichting via onder andere het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website	Aan in- en externe ketenpartners is via diverse kanalen (persoonlijke/ online) de "Doe-mee regeling" ¹⁷ voor kinderen onder de aandacht gebracht. Daarnaast hebben intermediairs zoals buurtsportcoaches en ouderkindcoaches 95 jongeren uit gezinnen met een inkomen tussen de 100% en 140% van de bijstandsnorm bemiddeld via het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Dit aantal is achtergebleven ten opzichte van de raming vanwege de Coronapandemie.
Subdoel 1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van	
1.2.1 - Stimuleren van het gebruik van de minima regelingen door actieve voorlichting via o.a. het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website	In aanvulling op de voorlichting aan inwoners via de website "Antwoord Op" zijn via Social Media kanalen diverse minimaregelingen onder de aandacht gebracht. Door de preventiemedewerker van de Madi zijn in begin 2020 diverse ketenpartners geïnformeerd over de voorzieningen en ontwikkelingen op het terrein van schuldhulp en armoedebestrijding. In het voorjaar van 2020 zijn al de teksten op de website op het gebied van werk, inkomen en minimabeleid geactualiseerd. Er is een animatie film over Schuldhulp ontwikkeld waarmee de toegang verder is verbeterd. Voor inwoners en ondernemer zijn nieuwe folders ontwikkeld met heldere uitleg over schuldhulp. Met het ontsluiten van de website Startpunt geldzaken voor Diemen kunnen inwoners zelf geldplannen maken.
Subdoel 1.3 - Voorkomen en oplossen van schulden	
1.3.1 - Organiseren van workshops "ondersteuning thuisadministratie" ter preventie van schulden	Maandelijks wordt door de Madi de post sorteergroep georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden inwoners van Diemen die daar behoefte aan hebben geleerd hun (financiële) administratie te ordenen. In 2020 is door 5 Diemenaren deelgenomen aan de postsorteergroep.
1.3.2 - Inzetten van budgetbeheer	In 2020 hebben 41 inwoners gebruik gemaakt van budgetbeheer. Het gaat om financieel kwetsbare inwoners. Door de inzet van budgetbeheer worden schulden voorkomen (preventie) of ontstaat een stabiele financiële situatie waardoor schuldhulpverlening mogelijk wordt.
Subdoel 1.4 - Wij garanderen iedereen die er recht op heeft tijdig een bestaansminimum	
1.4.1 - Uitkeringsgerechtigde ontvangt zijn uitkering of voorschot binnen vier weken na zijn aanvraag	De gemiddelde afhandeltermijn in 2020 was is 22 dagen. Als het recht op bijstand is vastgesteld en de termijn van vier weken wordt overschreden wordt op verzoek van een uitkeringsgerechtigde een voorschot betaald. Dit komt slechts enkele keren per jaar voor.

¹⁷ In 2020 heeft de Participatieregeling de naam "Alle kinderen doen mee" of kortweg "Doe-mee regeling" gekregen.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020
1.1.1 - % van de huishoudens met kinderen in de bijstand maakt gebruik van de participatieregeling	77,0%	90,0%	61%
1.2.1 - % van de huishoudens in de bijstand maakt gebruik van de voorzieningen	78,0%	80,0%	71%
1.4.1 - Maximale doorlooptijd van de aanvraag levensonderhoud in dagen	20	28	22

2. Een preventief en straffend fraudebeleid

Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
2.1 - Het voorkomen van misbruik van bijstandsuitkeringen
2.2 - Het straffen van misbruik van bijstandsuitkeringen

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Het voorkomen van misbruik	
2.1.1 - Voorlichting bij de intake door middel van het uitreiken van een handboek met rechten en plichten	Aan iedereen die een bijstandsuitkering krijgt, wordt het handboek met rechten, plichten en informatie verstrekt. Dit handboek wordt in een persoonlijk gesprek toegelicht. Het handboek is in 2020 gerestyled en heeft een toegankelijker magazine-achtige uitstraling gekregen.
2.1.2 - Geven van voorlichtingsbijeenkomsten voor uitkeringsgerechtigden over de rechten en plichten	In 2020 zijn uitsluitend individuele gesprekken gevoerd om mensen te informeren over rechten en plichten. De praktijk laat zien dat de situaties van mensen teveel verschillen om groepsgewijze informatie te verstrekken. Daarbij is bij het geven van groepsvoorlichting de privacy van uitkeringsgerechtigden in het geding.
Subdoel 2.2 - Het straffen van misbruik	
2.2.1 - Controleren op de rechtmatigheid van de uitkering door middel van onder andere een huisbezoek	Er vindt zorgvuldige screening plaats tijdens het aanvraagproces. Deze werkwijze is ook bij de Tozo toegepast. De rechtmatigheid en de naleving van verplichtingen wordt daarnaast gecontroleerd door middel van periodieke en signaalgestuurde onderzoeken en het afleggen van huisbezoeken. Vanwege corona zijn er minder huisbezoeken geweest in 2020. Bij de huisbezoeken zijn de coronamaatregelen zorgvuldig nageleefd.
2.2.3 - Opleggen van boetes wanneer fraude wordt geconstateerd	Bij constatering van fraude wordt een boeteonderzoek gedaan. Bij de vaststelling van de boete wordt rekening gehouden met de hoogte van de benadeling, de mate van verwijtbaarheid en de financiële draagkracht. Daarbij kan in dringende omstandigheden worden afgezien van het opleggen van een boete. Er worden jaarlijks gemiddeld 3 boetes opgelegd.

Wat heeft het gekost?

Inkomen en armoede	Rekening 2019	Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 totaal	Rekening 2020	Budget resultaat 2020
Structurele lasten	-9.064	-10.010	-10.301	-8.529	1.771
Structurele baten	8.569	7.964	7.527	7.502	-25
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo structureel	-495	-2.046	-2.774	-1.027	1.746
Incidentele lasten	-175	-110	-4.428	-7.373	-2.945
Incidentele baten	-	-	5.668	7.408	1.740
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo incidenteel	-175	-110	1.240	35	-1.205
Saldo van de baten en lasten	-670	-2.156	-1.534	-992	541